

Slovenské ľudové tradície (kroje)

Regionálna a ľudová kultúra

- Slovensko je krajinou mimoriadne bohatou na ľudové zvyky a tradície, ktoré podmienili vývoj kultúrnych a folklórnych oblastí...
- Dá sa povedať, že čo dedina - to iné zvyky. Preto je iste zaujímavé pozrieť sa dozadu na životy našich dedov a pradedov, na to, ako ich ovplyvňovali jednotlivé zvyky a tradície počas roka.
- Zaujímavé sú aj rôzne rodinné zvyky, ako krstiny, svadba, a mnohé iné ...

Zvyky a tradície

rodinné

KRSTINY

Regrútske zvyky

SVADBA

kalendárne

JAR

Vynášanie Moreny,
Veľká noc, Stavanie
májov, Turíce

LETO

Letný slnovrat
Jakub a Anna

JESEŇ

Dožinky, hody, Sviatok
všetkých svätých

ZIMA

Od Kataríny,
Vianoce, až do
Troch kráľov

Krstiny

- **narodenie človeka,**
- **dieťa sa musí pokrstiť,** aby nad ním nemali moc zlé sily,
- kolísku pokropiť svätenou vodou,
- zakrývať tvár plienkou – ochrana pred urieknutím,
- zbavili dieťa a matku pred nečistými silami,
- **veľká oslava, na ktorú sa pozývali krstní rodičia a príbuzní,**
- dary od krstných rodičov – peniaze a plátno
- **dary** od krstných rodičov v súčasnosti – **dievčatku – náušnice**
- **chlapcovi - retiazku**

Regrútske zvyky

REGRÚT

- je mládenec v čase odchodu na vojnu,
- pred odchodom– konala sa regrútska zábava,
- mal znak: perko a stuhy na klobúk,
- regrútsky tanec = verbunk,
- **VOJENSKÁ SLUŽBA**
- vykonávali všetci muži, ktorí dospeli a ukončili štúdium,
- je skúškou mužnosti,
- je začlenenie mládenca medzi dospelých mužov,

Svadba

Svadobné zvyky

- najvýznamnejšia udalosť
- bola **usmerňovaná starejším**,
- pred svadobným sľubom snúbencov je odobierka,
- **zvykom odobierky je:**
- **poďakovať rodičom** (za ich opateru),
- **odprosiť** (za všetko zlé, čo počas mladosti pôsobili),
- **vypýtať si rodičovské požehnanie.**

Pochovávanie mŕtvych

Jar

Morena – vynášanie Moreny sa koná koncom zimy

- Morena – symbol smrti, choroby, zimy
- Bábka vypchatá slamou odetá v ženských šatách
- Morena bola hodená do potoka, aby s ňou odišla zima, choroba
- Privolanie teplých lúčov slnka

Veľká noc

- Je pre kresťanov oslavou zmŕtvychvstania Ježiša Krista,
- Začína sa vigíliou Nedele Vzkriesenia (ktorá završuje Zelený štvrtok, Veľký piatok a Biela sobota) a trvá päťdesiat dní až do Turíc

Veľkonočná šibačka a oblievačka

Veľkonočný pondelok

- Na veľkonočný pondelok sa šibe a polieva vodou.
- Aby dievčatá boli pekné a zdravé.
- Chlapci dostávajú za šibačku od dievčat krásne maľované vajíčka- kraslice

Stavanie mája

Čo dedina, to iný máj

- Prvý máj býval tradičným sviatkom mládeže.
- Do rána mládenci sadili pred domami svojich dievčat vysoké stromy - máje.
- Kmene májov bývali olúpané, len na vrchu zostala koruna stromu ozdobená pestrými stuhami.
- Za postavené máje bývali mládenci odmenení.
- Pri stavaní májov sa spievalo, tancovalo, bolo veselo.

Leto

Letný slnovrat – 21. jún

- naši predkovia si ctili:
- Slnko ako zdroj života na Zemi, ktorého závisela úroda na poliach,
- Oheň - liečil choroby, chránil pred démonmi. = Jánske ohne,
- Voda –chránil od rôznych neuhov = nočné kúpanie, liečivé

Jakub a Anna

- O počasí hovorili:
- ak je na Jakuba jasné slnko svieti, má tuhá zima byti.
- príslovie Svätá Anna, chladná zrána.
- Jakubom sa končí pravé leto, Annou sa začína babie leto,

Svätojánska noc

Svätojánska noc, má svoju moc

- Pôvodne to bola noc plná čarov a mágie, radosti z rastu rôznych plodov a ohne sa zapaľovali na počesť slnečného boha.
- Samozrejme, aj k tomuto dňu sa viaže mnoho pranostík, ako – „na svätého Jána, otvára sa k letu brána“.
- Mladí sa schádzali u svätojánskych ohňov a spoločne preskakovali vatru.
- Ľudia verili, že rastliny kvitnúce na Jána majú čarovnú moc a pred východom slnka sa každá ohlasuje ľudskou rečou, akú chorobu lieči.

Jeseň

Dožinky – sú slávnosť na ukončenie žatvy

- odváženie posledného snopu z poľa,
- odovzdanie dožinkového venca a pranie hospodárovi,

Hody – hodová slávnosť

- potom bola hostina s hudbou a tancom,

Sviatok všetkých svätých

*Zapaľujeme sviečky za
všetkých, ktorých sme
už dávno nevideli, ktorí
dnes slávia tento
sviatok už u Pána...*

Zimné zvyky

Priadky

„Za horami, za dolami,
pustite nás s drndoškami,“

Večerné stretnutia

- Priadky boli pracovné a zároveň spoločenské .
- Venovali sa mu na väčšine územia Slovenska v zimnom období.
- Ženy a slobodné dievčatá sa schádzali striedavo v rôznych domoch, kde priadli.
- Dievocké stretnutia na priadkach organizovali dospelé dievčatá a boli po stáročia príležitosťou pre spoločenský život mládeže.
- Začínali približnej v druhej polovici októbra, no najneskôr po prvom novembri a trvali do konca fašiangov.
- Okrem soboty a nedele sa konali takmer každý večer

Dni strigy

Ľudové pranostiky - Katarína Barbora Lucia

- Katarína na ľade, Vianoce na blate
- Svätá Barbora vyháňa drevo zo dvora
- Lucia noci upíja, ale dňa nepridá

Martin, Ondrej, Mikuláš

- Ak príde Martin na bielom koni, metelica metelicu honí. ...
- Ak svätý Ondrej mráz na plot vysadí, netreba sa báť povodní.
- Keď je na svätého Mikuláša počasie peknô, v januári pole je bielo. ...

Zima

Vianoce

- sú sviatkom narodenia Ježiša Krista,
- obdarovávanie sa darčekom,
- adventný veniec, vianočný stromček

Silvester, Nový rok

- v minulosti sa veriaci schádzali v kostole, aby poďakovali za uplynulý rok
- večer bola veselica v miestnych pohostinstvách
- v súčasnosti sa lúčime ohňostrojmami a prípitkami, so „Starým rokom“ a vítame „Nový rok“

Vianoce

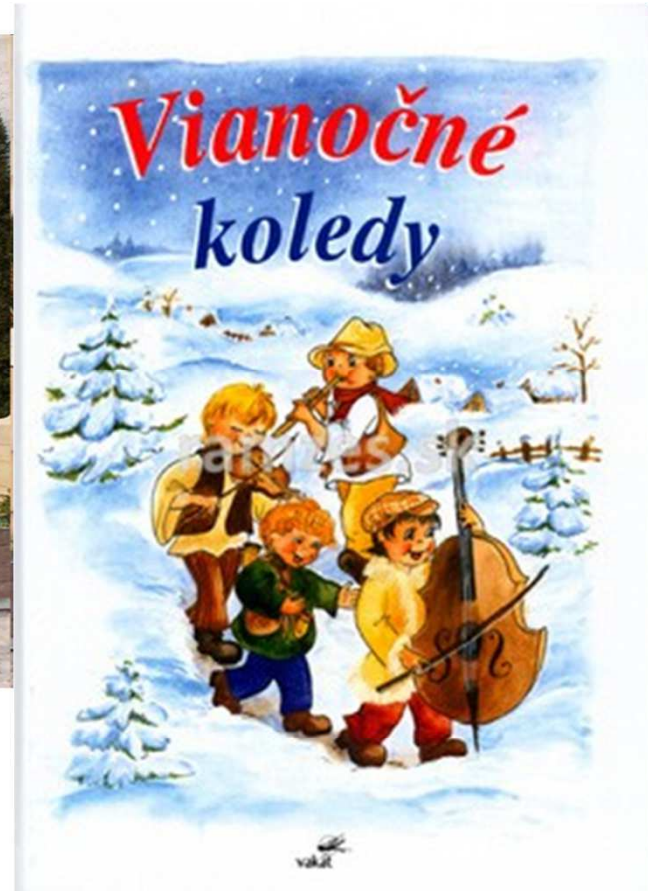

Symboly Vianoc

Symboly Vianoc

Symboly Vianoc

Zvyky a tradície na nový rok

- Noc predchádzajúca Novému roku a aj samotný deň mali mať zvláštnu moc priaznivú pre rôzne veštby. Na Horehroní verili, že čo sa človeku v túto noc prisnilo, to sa mu aj splní.
- Všeobecne známe boli spôsoby predpovede počasia. Červené zore ráno na oblohe veštli víchrice, búrky, neúrodu a biedu. Drobný hustý dážď bol predzvestou hustých, plných klasov. Komu sa ráno kýchlo, ten sa mal v zdraví dožiť budúceho Nového roku.
- Dievča, ktoré tri razy na Nový rok spadlo, čo vzhľadom na časté poľadovice nebolo v tomto období nič neobvyklé, mohlo si byť isté, že do roka bude mať sobáš.

Krása ukrytá v ľudovom kroji

Ľudový kroj - Spiš

Ľudový kroj slobodných dievčat
Torysky

Svadobný kroj - Torysky

Snímanie party svadobný obrad - Torysky - Spiš

Ľudový kroj - Krompachy

Letanovce – svadobná parta

Ľudové kroje na každý deň - Spiš

Šarišský kroj

Zemplínsky kroj - Zamutov

Zemplínsky kroj vydatej ženy

Zemplínsky kroj – slobodných dievčat

Zemplínske kroje

Pánsky kroj slobodného mládenca

Obradové kroje - príležitostné

Celebrity v ľudových krojoch

Tvorivá úloha:
vytvor prezentáciu na minimálne 5 snímkov na tému: ĽUDOVÉ KROJE

prezentáciu pošli na: bronislava.uhnakova@gmail.com